

mötesplatsen är viktig, eftersom deras primära praktik är samlingar i en form som påminner om det traditionella väckelsemötet. I missionskallelsen ligger också ett stort engagemang på sociala medier.

I ”Hamnstadens” församlingsplantering möter vi församlingsplanterare med en kallelse till socialt arbete bland människor i utanförskap. Deras missionella telos visar sig i att de är beredda att överskrida kulturella barriärer för att betjäna främlingar. De har sålt den kyrkobyggnad de fick ”ärva” av en frikyrkoförsamling och hyr en lokal med skyltfönster för att synas och lättare fullgöra sin kallelse.

I ”Katedralstaden” har församlingsplanteringen över huvud taget ingen kyrkolokal, utan deras samlingar hålls under den varma årstiden i en park, i övrigt i hem eller som bönepromenader med upp till trettio personer närvarande. Att vara nära de människor som bor i närsamhället är av stor betydelse. Smågrupper i konventikelns form, där tron kan utforskas utifrån en närmast metodistisk förebild, är därför centrala i denna församlingsplanterings missionspraktik.

Det är missionella argument som motiveerar planteringarna att mötas på platser utan liturgiska referenser. Församlingsplanterarna understryker i stället vikten av nära relationer, vilka tillsammans med valet av musikgenrer utgör medel att nå målen.

Särskilt intressant är att läsa om de kulturella spänningar Asserhed identifierar och som skapar behov av förhandlingar med den ”sekulära ödemarken” om hur kristen tro kan levas i just denna kultur. De tre planteringarna förefaller influerade av en pietistisk livshållning med idéer om ett moraliskt rent liv. Men de driver inte denna hållning utan kan snarare uppfattas som tillbakalutade med inställningen att den helige Ande efter hand ger varje person insikt, att det är en fråga om tid för växt och mognad. Detta möjliggör för människor att uppleva sig som helt inkluderade utan att ens identifiera sig som kristna. Den inställningen tycks underlätta

förhandlingar med andra subkulturer om exempelvis relevans, individualism och makt.

Ger avhandlingen någon vägledning om vilka formativa praktiker som bäst stödjer och motiverar postmodernitetens människors formativa livsbanor in i en församlingsplantering? Asserhed betonar att studien inte avsett att jämföra församlingsplanteringarna. Men det går ändå att ana – åtminstone om man läser med underteknads färgade glasögon – fördelar i formeringen av församlingsplanteringen i Katedralstaden. Planterad i en ekumenisk mylla och med bidrag från andra församlingars vattenkannor förefaller den ha förutsättningar till det som Asserhed pekar på som eftersträvnansvärt, exempelvis hållbarhet över tid. Han ser i församlingsplanteringarna över lag – och stöder sig då på forskare som Mattias Neve och Pete Ward – möjligheter att genom att delta i en ekumenisk teologisk reflexion bidra till att den kristna kyrkan vare sig blir ett museum eller bara en spegling av den samtida kulturen. För att kunna säga mer om planteringarnas funktion och potential behövs dock fortsatt forskning, vilket också Asserhed framhåller i sin mycket läsvärda och i tidigare internationell forskning väl förankrade avhandling.

Som en källa för reflexion bland församlingsutvecklare om begrepp som balans mellan anpassningsbarhet och kristen integritet, prestation, hållbarhet, moral, kulturöverskridande och demokrati utgör den forskning som Asserhed presenterar redan i dag ett gott bidrag.

Arne Olsson

TD, Uddevalla

DOI: 10.51619/stk.v100i3.26539

Erik Aurelius. *Jesu liknelser*. Skellefteå:

Artos. 2023. 165 s.

En recension av denna bok inleds lämpligen med en kortversion, som säger det viktigaste: Köp! Läs! Inspireras!

Erik Aurelius, professor emeritus i biblisk teologi i Göttingen, biskop emeritus i

Svenska kyrkan och disputerad i Gamla testamentets exegetik i Lund, vänder sig i denna bok till ”alla som är intresserade av den speciella form av förkunnelse och litteratur som Jesus liknelser utgör – med förhoppningen att läsaren ska få lust att tänka vidare själv” (s. 11). Samtidigt pekars predikanter ut som en målgrupp som särskilt funnits i åtanke. Bokens kanske allra största förtjänst är hur väl den träffar den nivå som en genomsnittlig predikant kan behöva. Liknelserna sätts in i sina ursprungssammanhang – ofta både hos den historiske Jesus och i evangelistens sammanhang – och tolkas både där och in i nutid. Detta görs på lättillgängligt sätt och i lättillgängligt format utan att relevanta svåra problem förbigås; för sådana hänvisas den intresserade läsaren till fördjupande litteratur. Aurelius är tydlig med att han inte tillför ”egna forskningsbidrag av betydelse” (s. 10), samtidigt som hans tolkningar är mycket väl förankrade i aktuell forskning.

Efter en inledning om liknelserna i Jesu förkunnelse och i senare forskning – där det också tydliggörs att somliga liknelser torde vara ”elevarbeten” – behandlas de liknelser som ingår i *Den svenska evangelieboken* grupperade i kapitlen ”Fyndet”, ”Nåden”, ”Målet”, ”Motståndet”, ”Utsidan och insidan”, ”Meningen”, ”Väntan” samt ”Grunden”. Avslutande register gör det lätt att hitta både liknelser och andra anförda bibelställen.

Ett par exempel kan anföras på hur liknelser behandlas. Om den förbryllande liknelse som Aurelius benämner ”Fyra slags åker” (Mark. 4:3–20 med paralleller) nämns att den anges syfta till att åhörarna *inte* ska förstå – ett särdrag som sällan uppmärksammas efter förtjänst. Vidare påpekas att terminologi och tematik i uttydningsdelen passar väl så bra till den tidiga kyrkans situation som till Jesu liv. Slutsatsen blir att liknelsen mindre handlar om sådd och skörd utan mer är en liknelse om liknelser.

Om liknelsen om den dåraktige bonde som ville förfoga över livet (Luk. 12:16–21), den enda liknelse där Gud förekommer som agerande person i själva liknelsen,

konstaterar Aurelius att detta är den ”motspelare” som liknelsens huvudperson behöver. Bonden agerar som om han själv suveränt kunde hantera sin existens. Tolkningen tar in att människor inte sällan ännu agerar så, hur förmätet det än är.

Liknelserna har poänger att bära fram. För att uppnå detta kan huvudpersoner konstateras vara moraliskt tvivelaktiga (Matt. 25:14–30/Luk. 19:11–27, Matt. 13:44, Luk. 18:1–8 och Luk. 16:1–8 nämns) eller berättelsedetaljer märkliga (Matt. 25:1–13 nämns). Framställningen lotsar läsaren fram till att förstå vad i det uppseendeväckande som är betydelsebärande. Emellanåt blir det påtagligt att tolkningarna utgår från en annan svenskkyrklig traditionsström än den pietetiska (Luk. 14:16–24 nämns), samtidigt som den läsare som måhända studsar över sådana formuleringar får författarens tolkning väl motiverad. Den läsare som inte håller med får i stället något att ta spjörn mot.

Finns då inget att anmärka på? Ett par formella inkongruenser kan nämnas: *Jesu liknelser* i titeln avviker från den i löpande text vanligare formuleringen ”Jesus liknelser” (och annan icke-latinsk genitivböjning). Det är inte heller konsekvent genomfört i vilken utsträckning noter innehåller titeln på anförda verk eller hänvisar till en tidigare not med vars hjälp boken identifieras. Innehållsligt kan knappast påräknas att alla läsare ska hålla med om varje tolkning, men författarens tolkningar är alla försvarbara utifrån liknelsestexter eller liknelseforskning. De randmärkningar som boken väcker är således försumbara, och kortrecensionen kan upprepas: Köp! Läs! Inspireras!

Magnus Evertsson
TD, Kristianstad
DOI: 10.51619/stk.v100i3.26540

**Eusebios av Caesarea. Konstantins liv.
Skellefteå: Artos. 2023. 262 s.**

John-Christian Eurells översättning av *Konstantins liv* ges ut bara ett par år före